

Сучасні освітні тенденції та їх реалізація на уроках фізики

Сільвейстр А.М., Чекурда Ю.А.

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського

Говорячи про реформування і вдосконалення системи загальної середньої освіти, необхідно спиратися на: вивчення та узагальнення здобутків минулого й сьогодення в Україні та за її межами; вивчення передового досвіду навчально-виховних закладів; демократичний підхід у навчально-виховному процесі; нові взаємовідносини між учителями та учнями, які сприяють розвитку творчості та ініціативи; нові прогресивні світові концепції, які надають відкритості системі загальної середньої освіти в цілому.

Пристаючи до дослідження проблеми, ми намагалися з'ясувати, які тенденції розвитку сучасної загальної середньої освіти є актуальними в Україні та які з них сприяють розвитку сучасної фізичної освіти в середній школі.

Загальна середня освіта віддзеркалюється у тенденціях, які, в свою чергу, впливають на її розвиток. Стосовно різних країн, тенденції можуть проявлятися як у більшій або меншій мірі, так і навпаки, майже не виявлятися на певних проміжках часу і мати загальний характер.

У нашому дослідженні термін «тенденція» буде застосовуватися як такий, що «визначає можливість тих чи інших подій розвиватися в даному напрямку». Саме з цих позицій спробуємо виділити і проаналізувати основні тенденції розвитку освіти зокрема, загальної середньої у контексті глобалізаційних та євроінтеграційних процесів. Серед науковців, які досліджували дану проблему виділяємо: В. Биков, Л. Віткін, О. Волоков, Б. Гершунський, А. Зенкін, В. Кремень, Н. Мойсеюк, М. Набок, О. Огієнко,

Н. Скотна, Г. Хімічева та ін. Ними проаналізовано та визначено основні тенденції розвитку сучасної (середньої та вищої) освіти в Україні та світі.

Аналіз поглядів науковців на тенденції розвитку освіти в Україні та світі неоднозначні та отримують різну трактовку й оцінку. Серед основних тенденцій сучасної загальної середньої освіти можна виокремити демократизацію, гуманізацію, гуманітаризацію, фундаменталізацію, комп'ютеризацію, віртуалізацію, інтернаціоналізацію, глобалізацію, інтеграцію, інформатизацію, компетентнісний підхід тощо.

У нашому дослідженні будуть мати місце тенденції, що віддзеркалюють загальноосвітню підготовку учнів з фізики, а саме: гуманізація, фундаменталізація, інтеграція, інформатизація, комп'ютеризація, віртуалізація, та компетентнісний підхід.

Гуманізація - посилення гуманістичних засад у суспільстві, утвердження загальнолюдських цінностей, вищий культурний і моральний розвиток людських здібностей. У навчальній діяльності з фізики ми стараємося передати гуманістичні засади, зокрема спираючись на явища природи. Ідея гуманізації освіти поширюється також на форми і методи навчання у шкільному курсі фізики.

Фундаментальні фізичні теорії в шкільному курсі фізики є не тільки засобами підвищення наукового рівня курсу фізики, але й засобами формування кінцевого результату навчання, систематизації навчального матеріалу, розвитку пізнавального інтересу, формування мотиваційної сфери учнів, наукового мислення і світогляду. У шкільному курсі фізики використовується багато спільного фундаментального матеріалу, який дає основу для реалізації міжпредметних зв'язків, для синтезу знань, які засвоюються учнями на уроках і можуть бути застосовані в інших шкільних предметах.

У контексті нашого дослідження будемо розглядати інтеграцію як відбір і об'єднання навчального матеріалу з предметів природничого циклу з метою цілісного, системного й різнобічного вивчення тем у курсі фізики та

можливостей застосування інтегративного підходу до розробки й впровадження електронних навчальних засобів. Інтегративний підхід дає змогу вдосконалювати зміст природничо-наукових знань завдяки впровадженню широкого спектру міжпредметних зв'язків і таким чином, формує в них глибоке розуміння необхідності розгляду багатьох природничих питань з погляду фізики.

Щодо тенденції інформатизації освіти, то у межах нашої роботи ми застосовуємо інформаційні технології у навчальній діяльності учнів з фізики у всіх формах та типах навчальних занять.

У межах нашого дослідження тенденція комп'ютеризації пов'язана із використанням комп'ютера у навчальному процесі. Комп'ютер на уроках фізики використовуємо як засіб навчання, що дозволяє найбільш повно реалізувати дидактичні можливості.

Із поняттям віртуалізації ми пов'язуємо віртуальний навчальний експеримент та віртуальні лабораторні роботи, що реалізуються за допомогою мультимедійних засобів, локальної мережі, мережі Інтернет та хмарних технологій.

З позицій компетентнісного підходу акцентуємо увагу на результаті підготовки з фізики учнів, причому як результат розглядається не сума засвоєння ними знань, умінь і навичок, а здатність учнів діяти у нових умовах, проблемних ситуаціях, пов'язаних із практичною діяльністю.

Отже, у нашому дослідженні визначено сучасні освітні тенденції, що віддзеркалюють загальноосвітню підготовку учнів з фізики, а саме: гуманізація, фундаменталізація, інтеграція, інформатизація, комп'ютеризація, віртуалізація, та компетентнісний підхід. Врахування цих тенденцій допоможе на якісно новому рівні проводити уроки з фізики та ефективно визначати цілі та завдання навчальної діяльності учнів, підбирати зміст навчального матеріалу, що підлягає опрацюванню і засвоєнню учнями, вибирати методи, форми та засоби навчальних занять у закладах загальної середньої освіти.

Анотація. Розглядаються та аналізуються основні тенденції розвитку освіти зокрема, загальної середньої у контексті глобалізаційних та євроінтеграційних процесів. З'ясовано, що врахування цих тенденцій допоможе на якісно новому рівні проводити уроки з фізики та ефективно визначати цілі та завдання навчальної діяльності учнів, підбирати зміст навчального матеріалу, який підлягає опрацюванню і засвоєнню учнями, вибирати методи, форми та засоби навчальних занять у закладах загальної середньої освіти.

Ключові слова: освітні тенденції, форми, методи, підходи, курс фізики, учні.